

האזינו

עלון מס'

1007

שנה כ' התש"פ

פניני הפרשה

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

שבעים כוחות

בהנחל עליון גויים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים למספר בני ישראל – מפרש רש"י כי כל יצירת שבעים אומות בדור הפלגה, נעשתה כדי שבעוד כמה דורות יצא עם ישראל מבני שם. בני ישראל ירדו למצרים בשבעים נפש, ולכן הציב גבולות עמים שבעים לשון כמנין שבעים נפש היורדים למצרים. והדבר פלא מה ענין מספר שבעים נפש שכנגדם נעשו כל בני אדם במספר שבעים אומות, הרי יכולים כל האומות להיות בשלטון יחיד או שניים, מדוע צריך חלוקה של שבעים עמים?

מבאר האור החיים הקדוש שיש שבעים ענפים של קדושה וכנגדם בצד האחר, וכל איש פרטי מעמ"י שקול כאומה שלימה. דהיינו, שלכל אחד משבעים נפש, יש כח אחר שאין לוולתו, אחד גדול בחסד, אחד בתורה ואחד בתפלה וכו'. לכן בבריאת העולם ברא ה' את אדם הראשון שהיו בו שבעים כוחות שונים בתכלית, וכל זמן שהיו בני אדם הראשון עובדים לאל אחד, היו עם אחד ושפה אחת לכולם, אך ברגע שבנו המגדל, התפרדה החבילה, והדבק שהיה מאחד אותם התפורר, ומיד הפכו לשבעים אומות שונים שאחד אינו מבין שפת רעהו.

כנגד זה, יש שבעים כוחות בקדושה בעמ"י, כנגד "שבעים פנים לתורה". לכל יהודי יש סוג אחר של פירוש בתורה שאינו דומה לחברו, וכמו שידוע שיש ששים ריבוא אותיות לתורה כנגד ששים ריבוא שיש בעם ישראל. לכל יהודי יש אות בתורה, שרק הוא יכול לגלות את האות ההיא, ואף אחד אחר אינו יכול לעשות זאת במקומו. לכן כל מי שמקרב יהודי לתורה, הוא לא רק מקרבו לעבודת ה', אלא גורם להתגלות עוד פירוש בתורה שלא היה מתגלה לעולם בלעדיו. ולכן זוכה למה שנאמר "אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה", כי הוא מגלה את יקר התורה על ידי שהוא מקרב עוד יהודי לתורה.

הרב מפונוביז, היה תלמידו של החפ"ץ חיים, ומיד לאחר נישואיו החל להשקיע זמן רב באיסוף כספים לאחזקת בני ישיבה. חמיו שלקחו לחתן בתור גאון מופלג בתורה, לא היתה דעתו נוחה מהעיסוק של חתנו. כיון שלא הגיעו לעמק השווה, החליטו לשאול את הכהן הגדול בעל החפ"ץ חיים. הגיעו השניים לתפלת שחרית ואחרי כשעה נכנסו אליו. פנה הח"ח לרב מפונוביז ושאלו כמה דפי גמרא למדת היום? התפלא הלה וענה: עדיין לא הספקתי ללמוד, הגעתי זה עתה מהדרך. אמר לו הח"ח: "ואני הספקתי ללמוד מאה דפים. הרוצה הינך לדעת איך הספקתי. לא, לא למדתי, אלא כשאני מחזיק מאה בחורים שכל אחד מהם לומד דף גמרא, זה נחשב לזכותי כלימוד של מאה דפים, ובפרט שכל אחד לומד בהבנה אחרת, הרי זה למוד תורה גם בכמות וגם באיכות..."

לא תהו בְּרָאָה

שכחה

שישכח אדם מצרותיו ויוכל לפתוח דף חדש (רבנו בחיי, חובות הלבבות, שער הבחינה, פרק ה'). ובזה ביאר המגיד מדובנא מה שנאמר בפרשה: "צור ילדך תשי" – ה' יתברך הוליד כך טבע השכחה שתוכל לשכוח דברים עצובים, ואתה "ותשכח אל מחוללך" – משתמש בשכחה לשכוח אל מחוללך...

עצה טובה

כדאי לחבר את הילדים רגשית לערכים הרוחניים שלנו בדרך חווייתית, כמו: תפלה מרגשת במקומות הקדושים, שעה של שירה משותפת, סיפור מחזק בחיק הטבע, פעילות חסד חווייתית, לימוד סוגיא מאתגרת ומרתקת.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"כשיתפלל אדם על חיים ארוכים, תהיה כוונתו כדי להשלים חוקו עם ה' בתורה ומצוות, ולא יבלה ימיו בתוהו וכלעומת שבא כן יצא". ("מגיד חדשות" ח"ט עמ' ל"ג)

פנינים ופרפראות

הלה' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם

פירש הרב בעל הטורים ז"ל שהה"א גדולה לרמוז "וכי לה' שנתן לכם חמישה חומשי תורה תגמלו זאת". עכ"ל. ולי נראה בס"ד לפרש באופן אחר, על דרך שדרשו חז"ל על הפסוק בבראשית (ב' ד') "בהבראם בה"א בראם, ופירש רש"י שם: שנאמר כי ביה ה' צור עולמים, בשתי אותיות הללו של השם יצר שני עולמות. ולמדך כאן שהעולם הזה נברא בה"א, רמוז שירדו הרשעים למטה לראות שחת כה"א זאת שסתומה מכל צדדיה ופתוחה מלמטה לרדת דרך שם. עכ"ל. והכא נמי לזה תרמוזו ה"א גדולה, כלומר האם לה' שברא עולמו בה"א הרומזת שרשעים צריכים לרדת לגיהנם תגמלו זאת? ואם תעשו כן, הרי אתם עם נבל ולא חכם, כי סופכם שתדרו למטה לרשת גיהנם כה"א הזו שפתוחה מלמטה. ודו"ק. וביותר יובן פירושו לפי מה שכתב רש"י בפירושו בתרא: העוה"ז נברא בה"א, לרמוזו כמו שהה"א פתוחה למטה כך העולם פתוח לשבים בתשובה. ועוה"ב נברא ביו"ד, לומר שצדיקים שבאותו זמן מועטים כמו י' שהיא קמנה שבאותיות. עכ"ל. ולפי זה אפשר לבאר כוונת הפסוק שבא לשאול, האם לה' שעשה עם בני האדם הסד כ"כ גדול, וברא עולמו באות ה"א לרמוז שאפשר לשוב בתשובה, הנכם משחיתים ומקלקלים ומשתמשים בזה להרע, באמרוכם: מה יש, נחזור בתשובה לפני המיתה וירצנו. אם כך מחשבתכם – אזי רק עם נבל ולא חכם אתם, כי אין אף אדם היודע מתי יום המיתה. והשתא אתי שפיר נמי המשך הפסוקים: זכור ימות עולם מה עשה בראשונים שהכעיסו לפניו כדור המבול וכדור אנוש. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

להיות בשמחה תמיד (בלי מנוחה...)

החכמה, אשר נשמת האדם מתרוממת מעל "המיית" העולם עד שמי השמים, ונהנים מזיו החכמה העליונה. וזו הטובה "הגדולה" והייתה שניתנה להאדם תחת השמש...".

*

כדי להבין היטב במה מתבטא ההבדל ביניהם, משתמש הגאון רבי זמיר כהן שליט"א במשל לאדם המבקש למלא חבית גדולה אשר תחתיתה עשויה רשת צפופה. אם ימלא את החבית בחול ים, יעמול ויטרח כל ימיו ללא כל תועלת. החול הדק יצא כשם שנכנס דרך חורי הרשת. אולם אם ימלא את החבית באבנים טובות ומרגליות, אמנם שואף הוא לעוד ועוד כדי למלא את החבית, אבל כבר שמח ומאושר הוא מהאוצר שנשמר בידו בחבית.

כך גם המנסה למלא עצמו בסיפוק ואושר מענייני החומר שבעולם - לא יישאר בידו דבר מכל אשר עשה בחייו. אדרבא, הרעב הרוחני של נשמתו הכמהה למזון רוחני רק ילך ויגדל. ולכן כאשר יש לאדם מאה – רוצה מאתיים, ואילו כשיש לו מאתיים – אינו מסתפק בעוד מאה אלא רוצה כפליים ממה שבידו. מה שאין כן בעבודה הרוחנית - כל רכוש רוחני שהאדם צובר, כבר הטביע מעלה נוספת באישיותו ובעולמו הרוחני. הוא אמנם שואף לעוד, אך שמח ומאושר בשפע הטוב והנצחי שכבר השיג.

השמחה תהיה תמידית אצלו, והוא לא יזדקק למנוחה ממנה...

אדם אחד פוגש ליצן בוכה.

"ליצן, ליצן, למה אתה עצוב?" הוא שואל.

"אני לא עצוב", עונה הליצן, "אני רק נח..."

*

הגאון רבי יצחק חסון זצ"ל (מחכמי דמשק) בספרו "אוהל יצחק" שואל לשם מה כפלה התורה פעמיים הוראת השמחה: "ושמחת בחגך... והיית אך שמח"?

ומבאר בהקדים מה שכתב הגאון רבי עזריה פיגין זצ"ל בספר "בינה לעתים" (דרוש י"ז) שיש הבדל בין שמחה גשמית לבין שמחה רוחנית: שמחת הגוף נמוגה עם תום התענוג, ובלב מתפשט עצב ויגון, מועקה וריקנות. ואילו שמחה של מצוה נותרת, והאדם שב לשוב ולשמוח בכל עת שיזכור השגותיו.

לפי זה מבאר הרב אוהל יצחק, שכאן מבטיחה התורה ששמחת החג היא שמחה של מצוה שתשוב ותפעל באדם לעולם, והיית אך שמח!

הגאון חזון איש זצ"ל (בקובץ אגרות אגרת ט') מתאר בלשונו הפיוטית את עליונות השמחה הרוחנית על פני השמחה הגשמית, וז"ל: "יש בחינות הרבה בחשקי האדם ותאוותיו, כי דברים ערבים מרגישים את גוף האדם וצבא איבריו להנאה מדומה, ומשמחים במדה מסוימת את נפשו, אבל הנאה זו אין בכוחה "להתחרות" עם העונג האציל של עמל

זיספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

הטרגדיה שבעקבותיה הוקמה תנועת המוסר

העיירה התאספו סביב החופה, הוא חלץ את נעלו וקרא בקול רם אל אבי הכלה: 'הי, אתה! כמה יעלה לי לתקן מנעל זה?'

כדורות האחרונים, הקים הגאון רבי ישראל מסלנט זצ"ל את תנועת המוסר, שבעקבותיה יוחד זמן מיוחד בישיבות ללימוד מוסר. מה שהביאו לכך היה מעשה נורא:

השאלה העוקצנית פגעה קשות במחותן. הבושה הכריעה אותו עד כדי כך, שלבו לא יכול היה לשאת זאת, והוא התמוטט מתחת לחופת בתו. נסיונות ההחייאה לא הועילו, והוא שבק חיים לכל חי.

לפני כמאתיים שנה, נהגו העשירים בעיר וילנא לערוך שמחות משפחתיות מפוארות בחצר בית הכנסת הגדול.

מעשה זה טלטל את נפשו של רבי ישראל מסלנט שנכח באותה חופה. הוא הבין שקיימת בציבור הזנחה רבה בתחום המוסר והמדות, ולמרות שנטייתו האישית היתה להתבודד ולהסתתר מעיני הבריות, החליט שחובתו היא לעסוק בחינוך למוסר.

אחד מתושבי העיר היה בעברו סנדלר ועני מרוד, וברבות השנים האירה לו ההצלחה פנים, ונעשה אמיד.

באחד הימים ערך את חתונת בתו במקום יוקרתי זה. עינם של העשירים האחרים היתה צרה בו, ואחד מהם עשה מעשה נבזה: בשעה שכל יהודי

☺ זה כא 3 חוק! ☺

מעשה באדם בור ועם הארץ, שהיה גר מול ביתו של הרב, והרחוב מבדיל ביניהם. והנה שבת אחת, ראה לתדהמתו שמדליקים אש בתוך ביתו של הרב. מיד לבש קנאה כמדוד ואזר כגבר חלציו על מנת לילך ולהוכיחם על חילול שבת.

אותו יום, יום סגרירי היה. רוח זלעפות נשבה, וממטרות עוז ירדו בשטף. נטל איפוא מטריה ואץ כחץ מקשת אל בית הרב. נכנס בבהילות וקרא בקול רועם: "היאך אתם מדליקים אש בשבת ומחללים את כבודה?!"

ויען אותו חכם: "בביתנו נמצאת כלתי הכורעת ללדת, והמיילדת דרשה להדליק לצורכה אש, וציויתי לעשות כדבריה, משום פקוח נפש. ומה לך כי נזעקת?!"

"אבל" המשיך הרב "הבט וראה כמה איפורים עשית עכשיו: קודם כל אין עירוב ברשות הרבים, והוצאת את המטריה מרשות היחיד לרשות הרבים, ושוב מרשות הרבים לרשות היחיד. פתיחת המטריה בשבת יש בה משום איסור עשיית אהל בשבת, וכשסגרת אותה כדי להכנס לביתנו עברת משום סתירת אוהל בשבת. גם ראיתי שבכניסתך לבית, סחטת את המטריה מן הגשמים הרבים שהיו עליה, ועברת על איסור סחיטה. וגם בעצם נטילת המטריה יש איסור מוקצה. ראה בכמה מכשולות נכשלת בחושבך להיות חסיד לבוא להוכיחנו..."

☺ 3 חוק 3 חוק אפא... ☺

"אין בור ירא הטא ולא עם הארץ חסיד" (אבות ב, ה). (ע"פ רבנו יוסף היים זצ"ל בספרו "בן יהודע" שבת ס"ג ע"א).

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: זמר ששר שירים שאינם כשרים ושירים לקב"ה, האם מותר לשמוע ממנו את השירים ששר לקב"ה? תשובה: הרחק מן הכיעור ומן הדומה לו.

שאלה: האם בלילה מותר לשיר שירים שיש בהם פסוקים? תשובה: מותר.

שאלה: איך צריך לכתוב במצבה "מדוכא בייסורים" או "מדוכה" בה"א? תשובה: עיין בישיעה נ"ג "מדוכא מעונותינו". והוא מלשון דכאון, "ואת דכא ושפל רוח" (ישעיה נ"ז מ"ו), ואם הוא מלשון דיכוי יש לכתוב בה"א. והנכון מדוכה בייסורין.

שאלה: האם מותר להשתתף ב"תחרות הסוכה היפה", או שזה בכלל הנאמר במסכת אבות "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס"? תשובה: מותר, כדי שבשנה הבאה תקשט יותר טוב, לקיים מצות זה אלי ואנוהו.

שאלה: כמה כסף צריך ליתן לעניים בסוכות עבור חלק האושפיזין בכל יום? תשובה: לפחות 20 ש"ח, דמי סעודה אחת בזמננו.

שאלה: אחרי שהחזן ברך "לגמור את ההלל" בסוכות, האם הקהל צריכים לענות "אמן" ולסמוך על ברכתו ומיד להתחיל "הללויה", או שצריכים לחזור על הברכה, ואז יכולים לענות אחריו "ברוך הוא וברוך שמו"? תשובה: אנו נוהגים לענות אחרי החזן ברוך הוא וברוך שמו ואמן ושוב לחזור על הברכה. וכך עדיף שכולם ירויחו לומר ברכה זו שנאמרת רק י"ט פעמים בשנה.

שאלה: היכן עדיף להתפלל בחג הסוכות, בסוכה שבחצר בית הכנסת או שעדיף בבית הכנסת כרגיל? תשובה: בבית הכנסת, כי שם ארון הקודש וס"ת, רק בשעת נמילת לולב יצאו ויברכו בסוכה. [וע' בשו"ת בית נאמן ח"א האו"ח סימן מ"ז].

שאלה: חתן וכלה שרוצים לערוך טיול בחול המועד, אך דא עקא שבמקום הטיול אין סוכה, האם צריך להימנע מהטיול?

תשובה: אם זה בתוך שבעת ימי המשתה – מותר (ש"ע סימן תר"מ ס"ו). ואף לדעת המחייבים בזמננו (עיין בכה"ח שם אות ד"ן) מכל מקום כאן שהם גם הולכי דרכים פטורים לכ"ע. והיום ברוב המקומות בא"י אפשר למצוא סוכה ציבורית בקלות תל"ת.

שאלה: האם יש עדיפות לקרוא משניות סוכה (הנקראים בימי חג הסוכות) באמצע הסעודה, יותר מאשר אחר הסעודה וברכת המזון?

תשובה: עדיף לפני ברכת המזון, רק שיהיה השלחן נקי מפרורים, שהספר יהיה ראוי לשימוש בכל השנה.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל